

зміцнення духовної єдності з родиною, посилення соціальної стимуляції, розвиток пізнавального інтересу до певної дисципліни та оптимізація соціальних контактів.

Зроблено висновок, що освіта дорослих є механізмом досягнення стійкого економічного розвитку, гарантування громадянського прогресу та демократичного устрою суспільного життя; є проявом відповідальності суспільства за формування людського та соціального капіталу, який є ключовим елементом сучасного суспільства знань.

Ключові слова: освіта дорослих, США, Канада.

РОЗВИТОК НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИХ ЗАКЛАДІВ ДЛЯ ДІТЕЙ ІЗ ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ (1991–2000 РР.)

Світлана Шевченко, к.пед.н., с. н. с.

Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

Після здобуття Україною незалежності розпочався новий етап розвитку українського суспільства, а відповідно й осіб з особливими потребами. Розроблена за роки незалежності правова основа державної національної політики, яка будується на принципах рівності соціальних, культурних прав і свобод усіх громадян, була відображена в Декларації прав національностей України (1991), Законів України «Про освіту» (1991, 2017), «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» (1991, 2004), «Про загальну середню освіту» (1999), Конституції України (1996) та ін. стали основою для забезпечення прав та інтересів дітей з особливими потребами. Глибоке осмислення проблеми історії таких дітей було зумовлене потребою розроблення практичних рекомендацій з формування навчальних програм, підготовки законодавчих і нормативних актів, створення сприятливих умов для всіх осіб в українському суспільстві.

Результати ґрунтовних досліджень історико-педагогічних аспектів становлення та розвитку вітчизняної корекційної педагогіки і спеціальної психології широко висвітлюються в наукових працях українських вчених (В. Бондар, І. Єременко, Н. Засенко, В. Золотоверх, С. Кульбіда, І. Соколян-

ський, М. Супрун, О. Шевченко, М. Ярмаченко та ін.). Огляд історіографічних джерел в галузі спеціальної освіти дає можливість констатувати, що на певних етапах розвитку нашого суспільства виникали різні типи навчально-виховних закладів.

З'ясовано, що в 1991 р. спеціальна освіта була представлена 8-ма наступними типами спеціальних навчальних закладів: для дітей глухих, слабочуючих, слабозорих, сліпих, із тяжкими порушеннями мовлення, опорно-рухового апарату, для розумово відсталих, із затримкою психічного розвитку (Статистичний щорічник України, 2003: 9).

Встановлено, що спільним для всіх закладів інтернатного типу була організація цілодобового перебування дітей у цих закладах під опікою педагогічних (при потребі й медичних) працівників з метою забезпечення всебічного й гармонійного розвитку вихованців, підготовки їх до дорослого життя. Доведено, що зміст і стан роботи початкової та середньої освіти спеціальних шкіл був спрямований на гарантуванні рівності здобуття знань, умінь і навичок; врахуванні інтересів дітей з особливими потребами у суспільному житті, що було одним із показників розвитку демократії, забезпечення прав людини.

Ключові слова: спеціальні школи-інтернати для дітей з вадами розвитку, діти із особливими потребами, глухі і слабочуючі, незалежна Україна.

Література

Статистичний щорічник України за 2002 рік. (2003) Державний комітет статистики України, К., 790.